

לעשות חלל והפסק להשראת אור א"ס שהמשיך על נפשו ב' ראשונה דק"ש בבחי' ובכל מאדך במס"נ כ' שעי' נמשך בו אור א"ס ממש בבחי' שם ע"ב ונתתי מטר ארצכם מטר מ"ד ארצכם דמ"נ [ועי' בפעיה שער הק"ש פכ"ד]. וזהו ונתתי והל"ל ונתן ה' ומהו ונתתי הגם שהוא מאמר משה רב"ע שהשכינה היתה מדברת מתוך גרונו אעפ"כ הרי לא נאמר כן במקום אחר. רק לפי שבכאן הוא ענין המשכת ע"ב שהיא המשכת אור א"ס ממש בכלים ואף כל אדם יכול להיות אומר פ' זו ע"ע מאחר שהיה בפרשה ראשונה במס"נ כ' והתכללות באור א"ס ממש הרי ממשיך אור א"ס ממש בנפשו להיות בכל נפשכם ולא תחללו כ' ולהיות המשכת שם ע"ב ודברי אשר שמת' בפ"ד ודברי ממש בפ"ד כ'. וענין הג' פסוקים ויסע ויבא ויט ישר והפוך וישר שצ"ל תחלה ממעלה למטה ואח"כ ממטה למעלה ואח"כ חוזר להיות ממעלה למטה והם ג' קוין כ':

(בשלה ד"נ) ע"פ ויסע מלאך כ' גבי ומיין סתימן תחות נוקבי בשבעין ותרי אתון ומבואר במ"א] אבל כחשד אחד פשוט לא היו יכולים העולמות להיות כלל רק דרך צמצום והשתלשלות המדרגות בג"ע העליון כך ובג"ע התחתון כך ולהיות אור ומים כ' ולכן שם ע"ב שבג"פ ויסע ויבא ויט יש בכל שם ג' אותיות גי' רי"ז שהוא בגי' גבורה שירידת החסד הוא בבחי' גבורות וצמצום כמו גבורות גשמים שמזכירין הגשם באתה גבור לפי שמטר יורד בגבורה הגם שהגשם הוא מרוה את הארץ ומולידה ומצמיחה ונותן זרע לזורע ולחם לאוכל כ', אלא שגבורתו היא כמה שירד טיפין טיפין שצ"ל בהתחלוק לטיפין רבים שלא ישטף ויעשה מבול ולא לתוהו בראה כ' ולשבת יצרה בבחי' כלים הוא דוקא בבחי' גבורות כדי שיהיה יכולת בכלי לקבל כ'. והנה המשכת אור זה בכלי דפ' שניה דק"ש היא במ"ש בה בכל נפשכם דהיינו להיות בבחי' ולא תחללו כ' שלא

פרשה עקב

בשם בהמה רבה שהיא בחי' אהבה רבה שלמעלה מן הדעת המושג ומלוכש תוך העולמות שהוא מבחי' סוכ"ע דכולא קמיה כלא חשיב ממש [והיינו ענין מ"ש בעי"ח שער (א"א פ"א) שכל הפרצופים העליונים של א"א ואו"א וזו"ג יינן תחלה מב' בחי' דדי בהמה עי"ש] ומשם נמשך בחי' רחמים רבים. דהיינו כמו למשל מלך בשר ודם שמפני גבהותו והתנשאותו על כל השרים והעמים יש בו מדת רחמנות יותר שמרחם על כולם מפני שכולם הם שפלים וגרועים ממנו לכן הרחמנות גדולה מאד בעיניו על גודל ועוצם שפלותם. וככה ממש כביכול באור א"ס ב"ה שהכל בטלים במציאות נגדו ית' וכולא ממש כלא חשיבא קמיה ואפי' עולמות עליונים כדכתיב הן שמים לא זכו בעיניו ולכן הרחמנות גדולה מאד עליהם איך שהם שפלים וגרועים בתכלית השפלות נגדו ית' שאפי' על בחי' ג"ע העליון ותחתון נופל בו רחמנות הנ"ל [כמ"ש מזה ע"פ כי ההרים ימושו כו'] שענין ג"ע הוא שצדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה כ' ואין זה אלא זיו והארה המתפשטת ממנו ית'. אבל בו בעצמו ובכבודו לא שייך זה כלל כי הכל בטלים במציאות נגדו ית' ונכללים ביחודו ואחדותו ואין שם דבר בפ"ע שיפול עליו שם דבר ומהות בפ"ע כמו ג"ע כ' [ועמ"ש בדי"ה אשירה לה' כי גאה גאה ב' בשלה בענין עלמא דאתכסא]. ואפילו בחי' עזר שלמעלה מבחי' ג' שהיא בחי' חכמה נאמר עליה כולם בחכמה עשית שנחשב בחי' עשי' גשמיות לגבי הקב"ה והרחמנות ע"ז גדולה מאד איך שירדו כ"כ בבחי' מטה להיות נחשב כלא ממש קמיה כנ"ל. ומהו יתבונן המשכיל לעורר רחמים רבים על נפשו, דהיינו על ניצוץ אלקות שבו שהוא חלק אלוה ממעל ממש מבחי' אלקות ואני ה' לא שניתי היה הוה ויהיה ואתה הוא קודם שנברא העולם כ', והוא אסור וקשור בהבלי עולם המעלים ומסתיר אור האמת ועוסק בהבלי עולם שהם כלא ממש, ואפילו עוסק בדברי תורה אי עבד בגין יקר' כ' דהיינו שרוצה להשיג איזה דבר להיות נחשב ליש ודבר, הרי לימוד זה מתחת השמש שהכל הבל ורעות רוח. וכשיעמיק בענין זה בהתבוננות כאו"א לפי מה שהוא יודע ומכיר א"ע כי ידע אינש בנפשיה יעורר רחמים רבים וחמלה יתירה איך שהוא בתכלית השפלות ורחוק מה' בתכלית ובוזה תחיה נפשו כתחיה"מ ממש שענין תחיית המתים יהיה ע"י טל כמ"ש כי טל אורות טלית והוא טלא דנטיף מפומא דעתיקא כ'. פ' שיהיה התגלות אלקות בבחי' גילוי רב ועצום ממקור וחי החיים א"ס ב"ה ונגלה כבוד ה' כ"כ עד שאפילו במקום שהיה מעט מזער חיות וקיום יעוררו ויעלו למעלה להכלל באחד ולהבטל

ויאכילך את המן וגו' למען הודיעך וגו'. הנה המן הוא בחי' טל כמ"ש ותעל שכבת הטל והוא טל שעתיד להחיות בו את המתים והוא בחי' רחמים רבים כמאמר מחי' מתים ברחמים רבים. ולהבין מהו בחי' רחמים רבים למעלה, הנה כתיב וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה (בירמיה ס' ל"א ועמ"ש מזה ע"פ ואלה המשפטים) פ' שיש שני מיני נשמות בחי' אדם ובחי' בהמה. ויובן זה עם מ"ש פני אריה אל הימין כ' שהוא בחי' אהבה ובמ"א כתיב אריה שאג מי לא יירא (בעמוס ט' ג') וגם ימים נוראים נקראים ע"ש אריה כי אריה אותיות יראה. והיינו שבחי' אהבה זו של בחי' אריה למעלה הוא מבחי' התגלות גדולתו של הקב"ה ולגדולתו אין חקר שאינו יכול להתלבש תוך עלמין ולכן תפול עליהם אימתה ופחד בהתגלות גדולה זו מצד המקבל שאינו יכול להתלבש בהם בחי' זו כמו שהיא למעלה בבחי' אהבה [וע"ד המבואר במ"א המשל מחותם בולט נעשה על השעוה צורת חותם שוקע כך מהתגלות גדולתו של הקב"ה נמשך למטה בעולמות בחינת יראה]. וזהו ענין שירד על המזבח אש בצורת אריה דאכיל כל קרבניו כ'. דהיינו בחי' חלב ודם שנכלה ונשרף בהתגלות בחי' זו, ועי' נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא ששורף ומכלה כל האשמים. ובחי' אהבה מקבלים כל העולמות מבחי' פני שור שמהשמאל שהוא בחי' גבורה המעלים ומסתיר בחי' גדולה הנ"ל ואהבה שנמשך מבחי' זו נקרא בשם בהמה לשון נוקבא שמקבלת מפני השור הנ"ל ונק' אהבת עולם מפני שאהבה זו באה ע"י העלם והסתר חיות אלקות שבתוך העולמות והחיות הוא העול' למעלה בתשוקה נפלאה להתעלות ולהתכלל באחד שהוא מקור וחי החיים בחי' סוכ"ע כמ"ש אל דמי לך כ' קארי תמיד ולא שכיך כ' וכן האדם שמתבונן תמיד בעין שכלו העלם והסתר חיות אלקות שלכן נקרא עולם מלשון העלם והסתר מתעורר בתשוקה נפלאה שמשתוקק ונמשך בטבע למעלה לאור באור החיים ונק' אהבה זו בחי' בהמה ואהבה זוטא שבתוך העולמות. והנה בחי' אדם הוא כמ"ש ועל דמות כ' כמראה אדם כ'. דהיינו מארי דאורייתא והוא עד"מ כמו האדם שיש בו רמ"ח אברים ושס"ה גידים. משא"כ אברי בהמה אין בהם מספר זה. כך התורה היא רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת שהיא בחי' גבוה מאהבה ויראה שאהבה ויראה הם רק גדפין לבד לפרחא לעילא במקום התורה:

ב והנה כתיב ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך בהמות לשון רבים שיש עוד בחי' בהמה שלמעלה מבחי' אדם והיא הנק'

(*) סיום המאמר באה"ת ואתחנן ע' רלד.

שור' לאור — ונק' אהבה זו בחי' בהמה ואהבה זוטא: בבין 1064: ונקרא אהבה זו אהבה זוטא. ובבין 633: ונק' בחי' בהמה ואהבה זוטא.

(ס' קפ"ז) והא קי"ל בסמוך דברכות אלו דאורייתא ניהו וי"ל דמטבע הוא שטבעו להן כו' ע"ש, אי"כ נוסח ומטבע דברכת הון שייכא דוקא לענין ירידת המן ולכן מזכירין גם בברכת הארץ ועל אכילת מזון וגם חותמין על הארץ ועל המזון אע"פ שהזכיר מזון בברכת הון אלא דמטבע ההוא קאי על לחם מן השמים שהוא המן. ומזון שבברכת הארץ הוא קאי על לחם מן הארץ. אך צ"ל דאי"כ מדוע גם עתה החיוב לברך בנוסחא זו שבברכת הון אע"פ שאין המן יורד עכשיו כלל. ולהבין זה יש להקדים ענין המן דכתיב ביה אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך משמע שהוא בחי' ומדרגה גבוה מאד שאפילו לאבות לא נודע בחי' מקור ושרש המן כי"א זהו בחינת משה וכמארז"ל שהמן ירד בזכות משה ועיין בזהר פ' אמור (דף ק"ב ס"ג) ובפ"י הרמ"ז שם. וגם צ"ל מ"ש למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחיה האדם. ובלק"ת פ"י דר"ל המוצא פי ה' שבמאכל זה דוחק קצת (ועמ"ש בזה בחי' דר"מ דא ח"ב דפ"א ע"ב ע"ש. ובחי' מ"ו ב' קכ"ב ב' קכ"ג א'). אך הענין יובן בהקדים ענין תהו ותיקון שבתהו היו בחי' יש ולכן לא היה בהן התכללות לכן נק' ז' נקודות וע' מזה בפ' אמור בביאור דכבשים, וע"כ נפלו למטה והוא בבחי' שם ב"ן וכמ"ש והארץ היתה תהו. אך האדם הוא מבחי' התיקון שם מ"ה שהוא בחי' ההתכללות וכמבואר בביאור הנ"ל, ולפי ששרש עולם התהו משם ס"ג שלמעלה ממ"ה ע"כ האדם ניוון מצומח וחי וזהו ענין שעל הלחם יחיה האדם וכמ"ש וע"פ ראשי המטות וע"פ ששת ימים תאכל מצות. וזהו ענין לחם מן הארץ בירורים דב"ן כנ"ל מענין והארץ היתה כו'. אך ענין כי על כל מוצא פי הנה ירידת המן ע"י הטל וכתוב מטל השמים וזהו ג"כ לחם מן השמים, ובטל כתיב כי טל אורות שנמשך מבחי' אורות שלמעלה מהכלים וא"כ הוא למעלה מתהו ותיקון וכענין עקודים שלמעלה מנקודים כו', וע"כ לא היה ממנו פסולת ולא כשאר מזון ששרשו משבה"כ כי הוא למעלה מבחי' בירורים והוא מבחי' טל דבדולחא המלוכש במר"ס שלמעלה מחכמה דאצילות, וז"ש ועינו כעין הבדולח כו' ועמ"ש מזה ע"פ אכלוהו היום כו'. ועי' נאמר כי לא על הלחם מן הארץ לבדו בירורים דב"ן וס"ג יחיה האדם מ"ה דאצילות כי על כל מוצא פי כו' מבחי' שלמעלה מהתהו ותיקון. (וכענין אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת שזהו בחי' ומדרגת הטל כמ"ש סד"ה אני ישנה כו', וז"ש בזהר פ' ויקרא (ד"ו ע"ב) על שאלת איכה תרעה ידי מלה טמירא הוא כו'). ולכן נאמר בו אשר לא ידעון אבותיך שהם חג"ת דאצ"י אורות בכלים (וי"ל כי חג"ת דאצ"י שרשן עד חג"ת דא"א שמתלבשים באו"א אדם [דעשה] [דאצ"י] אורות בכלים אבל הטל ומן שרשו ממור"ס שאינו מתלבש כו' רק בבחי' שערות ולא בבחי' כלים ואברים ממש והיינו לפי שהוא מבחינת עתיק מבחי' תחתונה שבמאציל, וזהו ג"כ ענין וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' בחינת עתיק שם הויה דלעילא לא נודעתי להם, וזהו רק בחינת משה ויקרא הוי' הוי' כו' ועמ"ש סד"ה ואתחנן. וכפשוטו היינו כי האבות הן בחינת מדות דאצילות והמן שרשו מחכמה עילאה לכן נאמר אשר לא ידעון אבותיך כי החכמה המתלבשת במדות אינה ערוך לעצמיות חכמה עילאה עמ"ש בדיה באתי לגני ולכן נק' המדות זעיר אנפין וכמ"ש מזה בענין ק"ש כפרשה ואתחנן ועמ"ש כפרשה וארא בדיה וידבר אליהם אל משה כו' וארא אל אברהם כו' ע"ש. ולכן משה תיקון ברכת הון בשעה שירד המן כי המן נמשך מבחי' ח"ס מקור שם מ"ה וזהו בחי' משה ונחננו מה שהוא בחי' ביטול אמיתי מבחי' יחוד ולכן היה כבוד פה. כי פה היינו בחי' גילוי והמשכה והוא בחי' יש לגבי הביטול דמשה ועמ"ש מזה בביאור דאלה מסעי ועמ"ש כפרשה בהעלותך בענין אם את כל דגי הים כו'. והנה גם

כביטול נר בפני אבוקה, ויתקבצו מכל המקומות המודחים שם, ועי"ז יוכלו לקבל חיות רב להחיות מתים מפני שנשאר בהם קיסטא דחיותא. וככה ממש יחיה איש את נפשו האסורה וקשורה בהבלי עולם ונחשבת כמת כמ"ש ויתן את רשעים קברו וכמארז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים, שאפילו החיות שבהם כמת נחשב וע"י התעוררות בחי' רחמים רבים מלמעלה עי"ז מתעורר ומתקבץ החיות מכל מקום שיש בו מעט מזער קיסטא דחיותא למקורו ושרשו ויקבל חיות רב להחיות נפשו:

ג והנה המשכות בחי' רחמים רבים הנ"ל הוא ע"י י"ג מדות והיינו שלפי שהם רחמים רבים בלי גבול אי"א להתלבש תוך העולמות אם לא ע"י צמצומים דרך י"ג מדות שנותנים מדה ושיעור שיוכלו העולמות לקבלו [וזהו ענין כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' וכמ"ש בזהר ח"א (דפ"א א') איהו שמן ואיהו טל ויורד על הזקן שנמשך ומתלבש ב"י"ג מדות שהם בחי' י"ג ת"ד והיינו מ"ש הרמ"ז בפ' ויקרא (בדף ס"ז ע"ב) ובפ' אמור (בדף צ"ד ע"א) בשם הל"ק"ת פ' תולדות שיש בדיקנא ב' בחינות שערות והפנימיות כו' ע"ש] והיינו כנגד י"ב שבטים ושכט לוי הכולל כולם ולכן אומרים סליחות וי"ג מדות מרי"ח אלול ואילך שאז הוא זמן התעוררות בחי' הנ"ל. וזהו שכתוב רחמך רבים ה' כמשפטיך חייני שעי' בחינת רחמים רבים נמשך חיות כ"כ עד שאפילו במקום משפטיך חיינו וכמאמרנו כתבנו לחיים טובים. וזהו שכתוב כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה הוי' אבינו פ' כי הוי' אבינו הוא בחי' רחמים רבים הנ"ל [י"ל ע"ד מ"ש הרמ"ז פ' אמור שם שמציאות אבא מושפע מבחי' הפנימית דדיקנא כו' ועמ"ש על פסוק זה כי אברהם כו' גבי מגלת אסתר]. ולכן אומרים בעשיית אבינו מלכנו והוא למעלה ממדרגת האבות שהן הן המרכבה וכמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם פ' שלא היה להם ידיעה והתחברות בשם הוי' אבינו שהוא בחי' רחמים רבים הנ"ל. וזהו שכתוב במן שהוא בחי' הטל בחי' רחמים רבים אשר לא ידעון אבותיך שלא היו לאבות ידיעה בו (ועיין מזה ברבות הטובה דצי"ג ע"ב). למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה וגו'. פ' ע"ד מה שארז"ל כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו כי לא בזה יחיה האדם. פ' האדם עילאה שעל דמות הכסא כו' ע"ד מאמרז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים אלא כי על כל מוצא פי הוי' וגו' דהיינו ע"י התבוננות שמשכיל ומתבונן שהתורה היא מוצא פי הוי' ודבורי' של מקום ואורייתא וקובי"ה כולא חד והוא ענין טל תורה כמארז"ל כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו שהוא מבחי' סוכ"ע אלא שנתגשם באותיות גשמיות על הספר בדיו [ועמ"ש מענין טל תורה בדיה האינו השמים כו' תול כטל אמרתי ובדיה חיינו מיומין] וזהו למען הודיעך פ' על ידי המן יודע לך זה שהוא בחי' טל אשר לא ידעון אבותיך כנ"ל ואעפ"כ ויאכילך שנתגשם עד שדכו כמדוכה. ומזה תבין ענין התורה שהוא מוצא פי הוי' כנ"ל רק שירדה ונתלבשה כו'. ולכן על ידי זה יחיה האדם [ועיין עוד בפירושי כי על כל מוצא פי כו' בזהר פ' יתרו דפ"א ע"ב פקודי רי"ג א' נשא קכ"ב ב' קכ"ג א' ויחי דרי"ג ע"א]:

ואכלת ושבעת וברכת וגו'. וארז"ל פ"ז דברכות (דמ"ה ע"ב) וברכת זו ברכת הון על הארץ זו ברכת הארץ הטובה זו בונה ירושלים כו'. ופריד שם (דמ"ט ע"א) לרבי דאמר אין חותמין בשתיים ממה שחותמים על הארץ ועל המזון ומשני ארץ דמפקא מזון. וצ"ל דלמה לו להזכיר מזון על כלל בברכת הארץ דהא לכאורה מזון שייך לברכת הון שקבעו לה ברכה בפני עצמה. אך הענין דהנה איתא שם לעיל מיניה משה תקן להם ברכת הון בשעה שירד להם מן יהושע תקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ כו' והקשה הרשב"א שם הובא ב"י

(י' עיין בהוספות).